

După ce am analizat ideile, care s-au succedat unele altora, începând din Evul Mediu și până în Epoca Modernă, ajungem astfel la vremurile de astăzi, adică la istoria ultimilor 200 de ani. Înainte de Revoluția Franceză totul avea un alt duh, iar ceea ce vine apoi manifestă un spirit nou. Perioada de dinainte de 1789 a fost numită „Vechiul Regim”, iar ceea ce a urmat după este „Epoca Revoluțiilor”, aceeași astăzi ca și la sfârșitul secolului al XVIII-lea.

Va fi nevoie de mai multe prezentări deoarece vom continua descrierea istorică a mentalității moderne, dar în același timp vom analiza ce unește, dincolo de suprafață, toate aceste idei. Cu alte cuvinte, vom încerca să aflăm care este filosofia de bază, care este teologia fundamentală a mentalului revoluționar?

Ce vrem să spunem, atunci când vorbim de „teologie” revoluționară? Precum Ortodoxia are propria sa teologie, cu o structură dogmatică completă, care, atunci când cineva crede, îi permează și îi schimbă fiecare aspect al vieții, la fel și mentalitatea modernă, care și-a atins forma finală în Revoluție, are un sistem complet de credințe, care influențează fiecare aspect al vieții individului și modelează istoria.

Concepția după care istoria modernă reprezintă un joc de noroc al forțelor conflictuale este în întregime nerealistă. Există un model definit, o filosofie sau o teologie definită care este pusă în aplicare, până într-acolo încât așa numiții „profeți” și rețți moderni au fost în stare să prezică cum se va schimba omul în acord cu această „teologie”.

Vom oferi mai încolo din ce în ce mai multe exemple dar pentru moment este suficient să-l cităm pe Nietzsche care afirmă în, cred, „Voința de Putere”: „Ceea ce descriu aici este istoria secolului XX, triumful Nihilismului, deoarece atunci când masele vor prelua ideile pe care eu le proclam acum, va avea loc o revoluție cum lumea nu a mai văzut vreodată.” Și chiar așa stau lucrurile: ideile sunt diseminate de la filosofi către mase, iar apoi survin transformări uluitoare.

Dar mai putem cita încă un exemplu, tot un om nebun, Heinrich Heine, care a fost un evreu german foarte îndrăgostit de acest spirit revoluționar. Heine spune câteva lucruri care mărturisesc cât de înrudit este cu acest duh al vremurilor noi. A scris „O istoria a religiei și filosofiei în Germania” în care a distins foarte precis ce se afla în spatele lui Luther, ce se găsea în spatele lui Kant, Hegel și al filosofilor moderni. Iată ce scria el încă din anul 1834: „Luați aminte, voi, oameni de acțiune mândri, căci nu sunteți decât niște salahori inconștienți ai filosofilor care, adesea, în cea mai umilă nemișcare, v-au numit în funcția voastră inevitabilă. Maximilian Robespierre nu a fost decât mâna lui Jean Jacques Rousseau, mâna sângeroasă care a scos din pântecul timpului corpul al cărui suflet a fost creat de Rousseau.”

Într-o altă scriere de-a sa el face chiar o profeție despre propria țară. Le spune francezilor că și germanii vor face o revoluție. „Vechii zei păgâni se vor ridica din nou din ruinele uitate și vor șterge praful secolelor de pe ochii lor, iar Thor cu ciocanul său uriaș se va ridica din nou și va zdrobi catedralele gotice... Nu zâmbi când vei auzi fantezia cuiva care vede că în lume va avea loc aceeași explozie revoluționară care a avut loc în domeniul intelectului (Germania se afla, într-adevăr, pe atunci în avangarda filosofiei). Gândul precede fapta, la fel cum fulgerul precede tunetul. Tunetul german este specific pentru adevăratul caracter german: nu este foarte sprinten și se mișcă cumva greoi. Dar va ajunge la împlinire, iar când vei auzi o bubuitură cum nu s-a mai auzit vreodată în istoria lumii, atunci să știi că trăsnetul german a căzut. Atunci, vulturii vor cădea morți din înaltul cerurilor, iar leii din cele mai îndepărtate pustietăți africane își vor mușca cozile și se vor furișa înapoi în vizuinele lor regale. În Germania va avea loc o tragedie, care, prin comparație, va face să pară o joacă de copii Revoluția Franceză. În acest moment este adevărat că totul este tolerabil de liniștit. Deși există ici-colo câțiva oameni care se agită, să nu îți imaginezi că aceștia vor fi adevărații actori din piesă. Aceștia nu sunt decât niște mici potâi care se aleargă unele pe altele într-o arenă goală, lătrând și sărind unul la altul, până la ora stabilită când vor intra în scenă trupele de gladiatori care vor lupta pe viață și moarte.”

„Ora aceea va veni. Pe treptele unui amfiteatru se vor aduna în jurul Germaniei popoarele lumii pentru a asista la o bătălie îngrozitoare.”

Mai încolo, în decursul prelegerilor noastre, vom vedea ce s-a întâmplat în Germania atunci când a fost eliberată această furtună revoluționară.

Nu există un autor sau o carte sau un eveniment istoric care să conțină întreaga filosofie sau teologie care a dus la epoca modernă și la istoria revoluționară. Din acest motiv, va trebui să analizăm multe evenimente istorice diferite, mulți scriitori deosebiți unul de altul și să încercăm să surprindem firul care conduce această filosofie.

În fapt, avem aceeași abordare ca atunci când abordăm Sfinții Părinți. Nu există doar un Sfânt Părinte pe care să îl putem citi pentru a deprinde întreaga învățătură a creștinismului, deoarece mulți Sfinți Părinți exprimă puncte de vedere diferite și înfățișează aspecte diferite. Părinții în întregul lor conțin înțelepciunea tradiției. Istoricii moderni ar vrea să arată că unul îl contrazice pe altul și așa mai departe, dar odată ce intri în duhul ortodox vezi că ei mai degrabă se completează unul pe altul. Astfel apare acea armonie minunată din scrierile Sfinților Părinți. În același fel, există o armonie identică în toți acești gânditori moderni care exprimă cu adevărat spiritul timpului. Îl citești pe unul și vei vedea un aspect anume. Îl citești pe altul și vei vedea o altă fațetă. Poți vedea în Revoluția Franceză o anumită dimensiune, iar în Napoleon altceva. Când îi pui pe toți la un loc vei observa o armonie uluitoare. Toate se leagă. Însă această analiză nu a mai fost făcută înainte și din acest motiv trebuie să privim spre aspecte diferite.

Odată cu revoluția trebuie să analizăm două dimensiuni ale mentalității moderne: să le numim filosofii și activiștii. Filosofii produc ideile iar activiștii produc evenimentele istorice. Sau, după cum s-a exprimat un istoric timpuriu al Revoluției Franceze, unii sunt „filosofii corupători”, cei care gândesc ideile, iar ceilalți sunt „filosofii ucigași”, cei care se duc și masacrează poporul.

Epoca modernă sau epoca revoluționară reprezintă epoca în care filosofia modernă are cel mai profund impact asupra vieții de zi cu zi. Înainte, filosofia era în linii mari o problemă a claselor de sus, a celor cu timp liber pentru a sta să reflecteze. De acum înainte, însă, toată lumea este atrasă înspre filosofia modernă, deoarece schimbă fiecare detaliu al vieții. Aceste două fațete, filosofia și activismul, nu sunt în întregime distincte, ci se întrepătrund. Așa că înainte de toate trebuie să ne dăm seama cum se raportează una la cealaltă.

În primul rând, filosofia inspiră acțiunea. În absența filosofiei moderne, nu ar fi existat nicio revoluție. În fapt, chiar Napoleon a afirmat: „Fără Jean Jacques Rousseau eu nu aș fi existat vreodată.”

În al doilea rând, filosofia nu este ceva care vine mai întâi, după care urmează acțiunea. Filosofia continuă în timp ce acțiunea se desfășoară. Astfel, putem spune că ea consolidează ceea ce a înfăptuit acțiunea și îi împinge pe activiști să meargă mai departe. Acțiunile revoluționare sunt cel mai adesea opera unui grup restrâns de oameni, dar ei reușesc deoarece au sprijinul minții comune, adică al spiritului vremurilor, gata să scuze orice fel de exces. Fără sprijinul mentalității comune a vremurilor, revoluția, toate revoluțiile s-ar prăbuși imediat ce conspiratorii ar fi uciși. Chiar și astăzi, putem vedea foarte limpede că sistemul comunist continuă să existe și să domine jumătate din lume tocmai pentru că Occidentul împărtășește aceleași idei de bază și pe cale de consecință este gata să scuze crimele comunismului. Atunci când privim la ceea ce se întâmplă în revoluții, ne este imposibil să descâlcim tot ceea

ce se întâmplă: să vedem cine a inspirat fiecare acțiune, să vedem ce societate secretă a organizat acțiunile, cine sunt șarlatanii, cine încearcă să iasă în față, etc. Societățile secrete înseși, foarte implicate în toate revoluțiile, își fac un titlu de glorie din faptul că se ascund. Așadar, nu avem nicio șansă să descifrăm totul și să spunem cu precizie cum s-a întâmplat sau să indicăm fiecare loc în care se desfășoară o conspirație comunistă. Lucrurile sunt mai profunde și nu se desfășoară după un scenariu „John Birch” în care cineva este văzut cu cineva care este prieten cu un comunist, și drept urmare rezultă că acolo are loc o conspirație comunistă. Lumea nu arată în mod necesar astfel. Chiar deloc.

Singurul lucru pe care îl putem face este să ne uităm mai în adâncime și să vedem ideile exprimate și acțiunile care rezultă de aici. De asemenea, să vedem, cât de relevante sunt acestea și cât de bine exprimă ele filosofia modernă – filosofia revoluționară – și care sunt în acord cu duhul vremurilor și vor duce la consecințe în viitor.

Drept urmare, mai înainte de toate, vom încerca să schițăm traiectoria gândirii moderne în revoluție. Iar prin revoluție înțeleg desigur, întregul concept al revoluției, care reprezintă un concept universal, care debutează cu Revoluția Franceză. Vom încerca să arătăm unitatea întregii mișcări revoluționare și să-i analizăm filosofia teologică și psihologia. Această metodă ne va oferi o perspectivă unitară asupra epocii revoluționare. Mai apoi într-o altă conferință ne vom îndrepta atenția asupra laturii lăuntrice, așa numita căutare „spirituală” a omului modern care mișcă întreaga revoluție spre scopul final.